

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 18

ZIMA 2002

Zkouším silně telemark

a moje nohy i ruce podobají se moderní malbě. Na konci týdne chci jako ti kolem jezdit. Styl už mám, chybí mi rychlost. Myslím, že budu potřebovat alespoň půl roku zotavit se z té námahy. Sluníčko dnes hezky svítlo, snad si tváře opálíme. Večery si tu pěkně užíváme.

Přijedeme v pátek večer asi ve 1/4 na deset na Wilsonovo nádraží. Kdyby naše Mary a Blanči objevily se na dráze, velice by mě těšilo. Zdar lyžím!

Růža

Špindlerův Mlýn 8. II. 1922.

Adresováno slečně Blance Zálabské, Praha – Podolí.

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 3
D	Janské Lázně	str. 4 - 5
	Pec pod Sněžkou	str. 7 - 13
	Ski Pec	str. 10 - 11
A	Malá Úpa	str. 16 - 17
	Mapa východních Krkonoš	uprotřed
R	Miloslav Bartoš	str. 19
	Špindlerův Mlýn	str. 20 - 21
M	Žacléř	str. 22 - 23
	Krkonošský národní park	str. 24 - 25
A	Doporučujeme osvědčené služby	str. 6, 18
	Fotoalbum	str. 27

VESELÝ VÝLET®

ochranná známka

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi

Jazyková úprava: Věra Pokorná

Grafická úprava a ilustrace: Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda

Fotografie na titulní straně: Wenzel Pfohl

Mapa: Zdeněk Petira

Fotografie: Martin Bursík, Pavel Klimeš, Wenzel Lahmer, Daniel Mach, Luboš Mocl, J. Morlock, Rudolf Slavík a archiv vydavatelů

Sazba: Oldřich M. Šlegel, OFSET Úpice, tel. (0439) 881 171

Tisk: Progrestart, Hradec Králové, (049) 5410061

Překlad do němčiny: Hans-J. Warsaw

Překlad do polštiny: Andrzej Magala

Reklamní agenda: Lenka Klimešová (0439) 874 221

Uzávěrka tohoto vydání: 3. 12. 2001

Osmnácté číslo sezónních novin Veselý výlet vychází v celkovém nákladu 55.000 kusů výtisků, z toho 26.000 kusů v české a 29.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o polské resumé.

Veselý výlet vyšel díky pochopení zastupitelstev měst a obcí Pec pod Sněžkou, Malá Úpa, Špindlerův Mlýn, vedení Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí a dobré vůli výše uvedených spolupracovníků.

Konečně vidíme dlouho očekávaný závěrečný hřeben, v sedmikilometrové výšce asi nejtěžší místo celého výstupu. Tady před námi skončilo šest posledních výprav, z nichž jenom tři horolezci se dostali dál. Proto ten respekt, proto ty obavy. Na příštích čtyřech stech metrech se rozhodne, zda poznáme radost z vrcholu. Hora je k nám milostivá, pevný sníh, mraky se zdají být daleko, moc nefouká a máme dost času. Za několik hodin bude všechno jinak, ale objevi šest kamarádů na nejvyšším bodě je zážitkem.

Kvůli česko-francouzské expedici na 7.129 metrů vysokou Baruntse, svíranou nejvyššími horami světa Makalu z východu a Lhotse a Everestem ze západu, nemohl vyjít v loňském létě Veselý výlet. Jen tak se část redakce mohla vydat na cestu plnou poznání a dobrodružství. Fotografie Martin Bursík.

Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 19/léto 2002) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 40 Kč, jste-li z České republiky, a 190 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Temném Dole. Tato částka kryje náklady spojené s administrativou poštovní distribuce.

Veškerá autorská práva vyhrazena !

Adresa redakce: Veselý výlet
Temný Důl 46, 542 26 Horní Maršov
tel., fax (0439) 874 298, fax 874 221
(od 22. IX. 499 874 298, 499 874 221)
e-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz
www.veselyvylet.cz

Před lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: „To byl ale veselý výlet!“. Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpovídka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchut' a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

Informační centrum Veselý výlet najdete v úpském údolí nejprve v Temném Dole za Horním Maršovem a druhé, bez nadsázky největší krkonošské, uprostřed Pece pod Sněžkou nad autobusovým nádražím. Kromě okamžitých informací tu získáte všechny dostupné materiály o Krkonoších, hlavně mapy, atlasy, průvodce, české a německé knihy včetně dětských, video-programy ve čtyřech jazycích, pohlednice, turistické známky a daleko největší výběr originálních suvenýrů a dárků z Krkonoš. Nabídka doplňují různé druhy filmů, baterie a telefonní karty. **Obchod s dárky a módou** je samostatnou částí Veselého výletu v Peči. Hlavní nabídku tvoří autorská móda, módní doplňky a šperky, široký sortiment keramiky a dětských hraček. Zakládáme si na výběru zboží, které najdete v Krkonoších většinou jen ve Veselém výletu. **Směnárna** je v obou provozovnách.

Výstavy v galeriích Veselý výlet

Součástí obou informačních center jsou galerie umění. V dřevěném domě v Peči pod Sněžkou pořádáme pravidelné autorské výstavy. Až do 24. ledna tu najdete obrazy, grafiku a keramiku na výstavě **Květa Krhánková tentokrát v galerii**. Kdo zažil některou přednášku nebo četl knihu cestovatelské dvojice z Písku Kateřiny Peclové a Richarda Slaby, určitě přijde na Říšovu výstavu fotografií z Himalájí z indického Ladaku **S hlavou v oblacích**.

Seznámili jsme se na mostě v Huarázu v Peru. Čekáme na autobus a zaujatě se díváme na obrovský ledový masiv hory Huaskaran, když si všimnu malé české vlaječky na procházejícím ruksaku. Po dlouhé době krajané. Dáváme se do řeči a Káťa s Říšou říkají, že jsou na cestě už mnoho měsíců. Za čas se náhodou potkáme na náměstí v Cuzcu a není jasné, kdo je zničenější, zda my po výstupu na Huaskaran nebo naši noví přátelé po několikadenní jízdě na korbě nákladáku přes celé Peru. Při společném putování krajem Inků poznáváme, jak umějí obdivuhodně navazovat kontakt s místními lidmi, kteří se s nimi ochotně spřátelí, ač jsou vůči cizincům opatrní. Proto chápu, že mohly vzniknout tak výjimečné fotografie Tibeťanů v nejzastřenějších místech Ladaku. Během dvou několikaměsíčních pobytů tam naši kamarádi získali přátelství kočovníků, mnichů v klášteře Phugtal. Přitom je Richard mohl fotografovat i za takových situací, které jsou běžnému návštěvníkovi skryty. Tím nechci opomíjet jeho fotografický cit a um. Při listopadovém setkání přátel Veselého výletu náhle vstoupil do promítání diapozitivů a povídání Kateřiny a Richarda vysokoškolský pedagog a fotograf Pavel Štěcha, aby vzrušeným hlasem upozornil diváky na opravdu vysokou kvalitu záběrů. To byla pěkná pochvala a pozvánka na výstavu, která bude v Peči k vidění od 27. ledna až do konce zimní sezóny.

V galerii v Temném Dole vystavují a prodávají své práce také autoři, kteří se už představili na samostatných výstavách v galerii Veselý výlet v Peči. Jsou tu barevné grafiky Aleše Lamra, autora čtrnácti zastavení na Křížové cestě na Starou Horu, lidsky milé obrazy Milana Hencla, fotografie Krkonoš od Jiřího Havla, vzácné fotografie z archivu horolezce Miroslava Lanše Šmída a další. Do konce května je část galerie vyhrazena pracím z několikaletého projektu galerie Veselý výlet **Lapidarium remedium** – ozdravná sbírka kamenů. Představujeme obnovu památek, kterou jsme hlavně ve spolupráci se Správou KRNP a Hradní společností Aichelburg v posledních dvou letech provedli. Největším vystaveným objektem jsou sloupová boží muka

V galerii Veselý výlet v Temném Dole je vedle prací výtvarníků i malá výstava opravených památek.

s česko-bratrským kalichem z Horních Albeřic. Už několikrát jsme psali o jejich významu a teď byla díky finančnímu daru paní Jaroslavy Nohové z Prahy opravena. Chráněnou kulturní památkou restauroval kameník Petr Beneš a po vyschnutí a konzervaci bude na konci května osazena opět u hranic v místě, kudy čeští bratři v 17. století opouštěli svou vlast. Paní Nohová nám napsala dopis, který končí slovy: "Každý rok jezdím na běžkách z Pece na Rýchory, tak se těším, jak je (boží muka) budu nad Albeřicemi potkávat". Těšíme se s vámi a děkujeme.

Pension využívá větší část historického domu Veselý výlet v Temném Dole. Je místem klidu, pohody a poznání místního kraje. Zajímavé architektonické řešení interiéru doplňuje autorský a historický nábytek. Pro potěšení i poučení na chodbách i pokojích najdete obrazy, fotografie, mapy, drobné dobové předměty z Krkonoš i našich veselých výletů do hor celého světa. Z praktických informací zbývá dodat, že pokoje rodinného pensionu Veselý výlet jsou vybaveny sprchou a toaletou, radiem, v apartmá je navíc malý kuchyňský kout. Větší kuchyňka je k dispozici všem hostům. Podáváme bohatou snídani. Auto parkují přímo před domem. Za pensionem začíná Krkonošský národní park se širokou možností zimních a letních aktivit. Pension je u vycházkové trasy Aichelburg, jen kousek od domu vede Křížová cesta na Starou Horu. Přimo u domu je zastávka skibusu, kterým se dostanete k vlekům v Peči pod Sněžkou a zpět.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod Veselý výlet v Peči pod Sněžkou čp. 196, PSČ 542 21, tel. (0439) 796 130, fax 796 131 a **874 221** (od 22. IX. 499 736 130 a 499 736 131, 499 874 221).

Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel., fax (0439) 874 298 (od 22. IX. 499 874 298).

E-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz, jsou otevřeny denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu vám pošleme na požádání poštou nebo elektronickou cestou.

Letní bouda na Černé pasece (1920)

Boudy na Černé hoře

Nedotčený smrkový prales, jehož temná barva dala hoře jméno, vzal za své během druhé poloviny 16. století. V té době se bezostyšně vykrádání majetku české komory majiteli okolních panství změnilo v rozsáhlé holoseče pro nenasytný kutnohorský stříbronosný revír. Již ve zprávě z pochůzky důlních úředníků v roce 1609 najdeme zhodnocení většiny porostů východních Krkonoš: „...lesové nyní hrubě smečeny a skůro i vymejcení jsou.“ A také kritiku lesmistrů, kteří povolují dřevařům „budky po horách sobě stavěti, v nich dobytky chovati a do mýt vyháněti, jakož i luka a kopaniny kol budek dělati“. Mnoho alpských kolonistů se po skončení těžby dřeva usadilo v Krkonoších natrvalo a jejich provizorní přístřešky na mýtinách se staly základem osídlení několika výrazných lučních enkláv na svazích Černé hory. Především hospodář z Velké Úpy zakládali na vzdálených seniších letní boudy, kam v sezóně vyháněli dobytek. Tak vznikly pravděpodobně už koncem 17. století Volské Boudy; roku 1720 se připomínají Zinneckerovy Boudy, o deset let později Velké Kühnelovy Boudy, přejmenované po roce 1945 na Pardubické. Množství vynořených a uložených kamenů do tzv. hrobků v okolí Zrcadlovek svědčí o dlouholetém obhospodařování rozsáhlé louky na hranici katastrů někdejších obcí Černá Hora a Černý Důl. Jiné záhadné terénní útvary vzniklé rovněž lidskou rukou, jejichž původ není stále věrohodně objasněn, se už podle názvu „švédské šance“ hlásí k období třicetileté války. Nález amatérských archeologů v čele s Bertholdem Aichelburgem v polovině 19. století podporovaly domněnku o nájezdech tatarských válečníků ve 13. století. Střízlivější badatelé uvažují o ležení pruských oddílů v brambo-

Zrcadlová bouda (1917)

Černá bouda s vyhlídkou a dalekohledem (1898)

rové válce 1778. V ústním podání se dlouho tradovala pověst o osídlení lokality Lužickými Srby, chráněnci švédského krále Gustava Adolfa. Dnes už by málokdo hledal ve familiérním názvu jedné z bud - Vendlovka - někdejší dům Lužických Srbů (Wendenhaus). Po roce 1785 vyrostla také první ze skupiny bud na Černé pasece. Většinou šlo o prostá, ze dřeva roubená stavení se sedlovou střechou, v lepším případě se seníkovým vikýřem směrem do svahu. Vstup do přízemí s jednou velkou světnicí a chodbou odděleným chlévem byl z rovného kamenného zápraží. Hřeben střechy moudře kopíroval směr vrstevnic. Jednotlivé luční enklávy byly podstatně rozlehlejší než dnes. Jen kolonie Volských Bud zabírala v polovině 19. století plochu pětikrát větší než současné okolí Horského hotelu a Sokolské boudy. Kuriozitou bylo, že všechny tři Volské boudy hospodáře Josefa Bergera měly čísla popisná z jeho mateřské obce Velká Úpa, přestože stály v obci Černá Hora. Zaniklá chalupa pod Sokolskou boudou měla dokonce číslo jedna.

S postupujícím 19. stoletím se rozvíjel turistický ruch, který přinesl po těch letech na Černou horu ruch stavební. Oblíbené byly především vycházky janskolázeňských hostů za nádhernými výhledy do kraje i na panoráma Krkonoš. Jedno z nejkrásnějších míst, korunované neopakovatelnými východy slunce, je na Černé pasece. Není divu, že podnikavý hostinský Robert Bönsch z hotelu U slunce (dnes Rádium) ve Velké Úpě, koupil od hospodáře Wenzela Sagassera z Javořího dolu starou hájenu a v roce 1888 zde otevřel horský restaurant - Bouda na Černé pasece, později Černá bouda. Jeho bratři už v té době vlastnili Luční boudu a Bönschové byli vždy o krok napřed před ostatními podnikateli z okolí. Zatím co hospodář ze Zinneckerových Bud nebo Zrcadlovek se spokojili nadlouho s přístavbou prosklené verandy a provizorní noclehárny a ještě na přelomu 19. a 20. století pro ně byl prostý příbor přebytným luxusem, Bönschové investovali do neustálého rozšiřování a zkvalitňování služeb. Na klíčovém vyhlídkovém místě přistavěli věž s panoramatickým zrcadlem a dalekohledem, udržovali sáňkařskou dráhu do Janských Lázní i pověst vyhlášené kuchyně. Syn Karel koupil roku 1925 Zrcadlovku a v každé skupině bud na Černé hoře, kromě Malých Pardubických, které zůstaly dodnes turismem nedotčené, vzniklo jedno velké pohostinské zařízení, což bylo pro danou lokalitu nanejvýš únosné. Na Velké Pardubické Boudy se do jedné ze čtyř letních chalup přiznal děd velkoupské legendy Friedricha Kneifela Ignác, ale teprve jeden z dalších majitelů přejmenoval hlavní boudu podle blízkého Černohorského

Zinneckerova boudy (1898)

rašeliníště na „Boudu na mechové louce“ (Mooswiesenbaude) a otevřel tu hospodu.

S výstavbou první visuté lanové dráhy v ČSR z Janských Lázní na Černou horu v roce 1928 se mnohonásobně zvýšil počet návštěvníků a na vrchol přišli investoři s kapitálem odjinud. Byla to především Československá obec sokolská, která v návaznosti na lanovku postavila na Volských Boudách, ležících až dosud mimo hlavní turistické cesty, Sokolskou boudu. Čtyřposchodový stylový roubený dům vznikl na vykloučeném lesním pozemku zakoupeném od hraběte Jaromíra Czernin-Morzina. První nájemce Jan Černý z Orlických hor se po pěti úspěšných sezónách „udělal pro sebe“ a postavil na místě dolní Volské Boudy čp. 45 honosný Horský hotel. V jeho dosud zachovalém prezidentském apartmá několikrát pobývali i oba prvorepublikoví prezidenti Masaryk a Beneš. Ani dědici Roberta Bönsche nelenili a ještě před dokončením lanovky zahájili výstavbu zcela nové moderní Černé boudy. Pohnutý osud vrcholových bud za druhé světové války i etapu odborářské rekreace po ní, si už mnozí čtenáři pamatují.

Malý okruh na Černé hoře vás provede kolem většiny zmíněných historických bud. Od horní stanice lanovky sjedete po sjezdovce Anděl asi 300 metrů, až se dostanete k lesní svážnici ubíhající doleva. Po vrstevnici projedete k dolnímu okraji Černé paseky, kde místo někdejších tří letních bud stojí nový hotel Černá bouda. Tudy se budete vracet k louce zvané Volské Boudy s Horským hotelem a Sokolskou boudou, abyste bezpečně a pohodlně sjeli po zachumelené silničce přes Zinneckerovy Boudy do Janských Lázní. Teď pokračujte po upravené trase mírným stoupáním po úbočí Černé hory až na místo s krásným výhledem na západní Krkonoše a podhůří. Potom sjedete na křižovatku u Kolínské boudy. Stoupáním přes Václavák se vrátíte na Černou paseku. Pro koho je tento více než hodinový okruh málo, může si přidat pěkně, ale mnohem náročnější kolečko kolem Světlé hory.

Černohorská sáňkařská cesta

Pro letošní zimu připravila společnost MEGA PLUS provozující lanovku na Černou horu a zdejší lyžařský areál zkušební provoz na obnovené sáňkařské cestě z Černé hory do Janských Lázní. Po téměř stejné trase se na saních jezdilo už před sto lety a tehdy tato zábava patřila k nejoblíbenějším v lázeňském městě. Kromě malých

Malé Kühnelovy (Pardubické) Boudy (1907)

sportovních saní se hosté nechávali svést zkušeným horalem na větších saních rohačkách. Jejich rychlá jízda často končila až na lázeňském náměstí. Dnes tři a půl kilometru dlouhou trasu upravuje stejně jako běžecké stopy v oblasti Černé hory nová, speciální dva a půl metru široká rolba. Na saně si sednete u konečné stanice lanovky a sjedete na Zinneckerovy Boudy. Tady vede nad Klausovým dolem málo známá, nedávno Správou KRNAP opravená Zvonková cesta. Pod Malými Pardubickými Boudami je zařízená do tak prudkého svahu, že tu musí spodní okraj cesty zajišťovat ochranná síť. Vyjedete u lyžařského vleku Idyla, kde v rohu louky stávala zvonice, podle které se cesta jmenuje. Překřížíte vlek Protěž a dojedete až k dolní stanici lanovky. Pozor, na trase není vyloučen průchod pěších turistů, i když se jim vstup na sáňkařskou cestu nedoporučuje. Saně si můžete vypůjčit u dolní stanice lanovky a zpestřit si lyžařský program s využitím vícedenní jízdenky.

Skibus vozí zadarmo lyžaře, běžkaře i sáňkaře k lanovce na Černou horu. V různých intervalech podle jízdního řádu v době od 8 do 17 hodin vyjíždí z železničního a autobusového nádraží ve Svobodě nad Úpou a stává v Maršově l., u vleku Duncan, pod Košťálkou, u hotelu Lesní dům, pod lyžařským vlekem Protěž a končí u stanice lanovky. Po stejné trase jezdí i zpět. V Janských Lázních zaparkují na centrálním parkovišti pod lanovkou jednodenní návštěvníci zdarma.

Dvoustranu sponzoruje **RADIOKING s.r.o.**

Sáňkaři na Zvonkové cestě (1905)

NOVINKY VYLEPŠUJÍ LYŽOVÁNÍ V PECI

Teplotní výkyvy spojené s oteplováním zemského klimatu donutily většinu lyžařských center na celém světě vyrábět technický sníh. Ke sjezdovkám je přivedena potrubím voda a elektřina potřebná pro pohon sněžných děl. Voda je děly rozstříkovaná na drobné kapičky, které v chladném vzduchu ještě před dopadem na sjezdovku zmrznou na sníh. Nasněžené hromady umělého sněhu pak rozhrnují rolby do celé šíře sjezdovky, někdy jsou pro rychlejší transport sněhu vybavené frézou s fukarem. Dělům ve tvaru požární stříkačky umístěným na vysokých sloupech se říká sněžné sprchy. Když drobné kapičky vody padají z výšky, nepotřebují pro přeměnu na sníh tak nízkou teplotu. Sněžné sprchy chrlí technický sníh pod menším tlakem a zasněžují i během lyžování. Důležitou součástí postupu je údržba sjezdovek rolbami, které přírodní i umělý sníh postupně zhutňují a vytvářejí dostatečnou vrstvu pro překonání případné oblevy. Mezi vlekáři vznikla nová profese techniků, kteří se starají o zasněžovací zařízení.

V Krkonoších jsou v posledních letech kvůli nedostatku sněhu rizikové terény pod nadmořskou výškou 1000 metrů. V lyžařském areálu SKI Pec v minulém létě rozšířili zasněžovací systém o 1200 metrů rozvodů vody a elektřiny a tím mohou zasněžovat všechna ohrožená místa v nejnižších polohách areálu. Umělým sněhem jsou zásobovány obě sjezdovky na Javoru, kde přibýly sněžné sprchy v nejnižších partiích. Přivedení vody a elektřiny do užšího místa v horní části Javoru II. umožnilo dokončení zasněžovacího systému obou sjezdovek Javor. Děla zajišťují vysněžování oblíbené sjezdovky Zahrádky až po boudu Vyhlídka v polovině trati. Jedno velké dělo je umístěno na šest metrů vysoké věži v dříve nejkritičtějších místech u Čapkovy boudy. Také nejmírnější sjezdovka na Vysokém Svahu, vyhledávaná především začátečníky a lyžařskými školami, je v celé dolní polovině vybavena zasněžovací soustavou. Před sezónou byla upravena a odvodněna spojovací cesta mezi horními stanicemi vleků Javor a Vysoký Svah, aby se snížilo vyjždění nepříjemných ledových ploten při malé vrstvě sněhu.

Aktuální informace o lyžařských podmínkách v Peci pod Sněžkou získáte nejen prostřednictvím panoramatické kamery, ale také na vylepšených internetových stránkách střediska. Kromě psaných zpráv tu najdete čerstvé záběry z panoramatické kamery a také ze dvou nových kamer. Ty zachycují prostor kolem nástupiště na vleky a sjezdovky Javor a Zahrádky. Podle toho si uděláte lepší představu o sněhových podmínkách i čekacích dobách pro odbavení na vlecích. Podrobné informace o situaci na jednotlivých vlecích se promítají zadní projekcí na velkou obrazovku u dolní stanice Zahrádky a Vysoký Svah. To Vám pomůže při rozhodování, zda přejet na sjezdovky Javor či zůstat v horní části areálu. Každodenní sněhový servis vysílá z Pece pod Sněžkou živě kolem osmé hodiny ráno **RÁDIO ČERNÁ HORA 105,3 FM.**

Při pohledu do jízdniho řádu skibusů poznáte, že byly posíleny spoje z Trutnova, zkrátily se intervaly a zvýšil počet zastávek. Přeprava skibusy, které zajíždějí až k dolní stanici vleků Javor, je pro sjezdaře i běžkaře zdarma. Ceny v lyžařském areálu SKI Pec zůstaly stejné jako v minulém roce s výjimkou celosezónních skipasů a večerního lyžování.

Lyžařský areál SKI Pec patří mezi nejlepší lyžařské sjezdové terény v České republice. Jedenáct vleků o celkové délce téměř 7500 metrů přepraví 8750 lyžařů za hodinu. Různě náročné a dlouhé sjezdovky jsou před každodenním provozem perfektně upraveny čtyřmi moderními rolbami. Nadmořská výška tratí je v rozsahu 830 až 1180 metrů. V lyžařském areálu je odbavovací systém s magnetickými kartami, který umožňuje volbu různých druhů jízdenek a zároveň lyžování na kterémkoli zdejších vleků. Jednotlivé sjezdovky a lyžařské vleky jsou v areálu SKI Pec blízko sebe, propojené upravovanými lyžařskými cestami. Večerní lyžování trvá podle zájmu až do 21 hodin. Na Javoru I. je kilometrová linie 36 desetimetrových sloupů s 95 světly, které vytvářejí nejlepší a nejdelší osvětlený terén v České republice. Po ukončení denního provozu je před večerním lyžováním na Javoru hodinová přestávka nutná pro úpravu sjezdovky. Na lyžařském vleků U lesa a ESO je provozní doba nepřetržitá od 9 do 21 hodin.

V areálu najdete úschovnu zavazadel a lyží, veřejné záchody, skiservis i půjčovny lyží, lyžařské školy, rychlá občerstvení nebo restaurace. Všechny sjezdovky jsou za provozu na vlecích pod dohledem Horské služby.

NEJEZDĚTE MIMO SJEZDOVKY

Krkonoše bohužel nejsou Alpy a proto se tu lyžuje na sjezdovkách vetknutých do lesních porostů. Tam, kde byly staré porosty vykáceny, jsou zasazeny malé stromky, jejichž citlivé vrcholky často překrývá jen slabá vrstva sněhu. Jestliže je terminální pupen sazeničky poškozen hranou lyže nebo snowboardu, s největší pravděpodobností zahyne nebo bude trvale zmrzačen. Jízdou ve zdánlivě volném terénu bráníte náročné obnově horského lesa. Hlavními hříšníci jsou snowboardisté. Lyžařský areál jim vyšel vstříc a dal část sjezdovky Na muldě k dispozici pro vytvoření snowparku pro snowboardisty. Svah byl před zimou vybaven umělými překážkami, které po zasněžení, uježdění a dotvarování vytváří členitý terén pro nácvik snowboardových skoků a figur.

SKI Pec a.s., Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, ředitel František Vambera, tel. vedení areálu 0439 796 375 a 796 285 (od 22. IX. 499 736 375 a 499 736 285), fax 0439 796 398 (od 22. IX. 499 736 398), provozní doba 9 – 16 hodin, od 15. 2. 2002 do 16.30, e-mail: skipec@mbox.vol.cz, www.skipec.cz, Info ubytování 0439 861 111, 796 280.

Hans Dix, 1924

Franta Kolín, Eva Uhrová, Petr Kakeš a Jana Štanclová, 1970

Jan Mocl, 2001

1 Javor I - samoobslužný vlek s unašeči pro 2 lyžaře, délka 1019 m, převýšení 246 m, kapacita 1060 osob/hod., středně náročná sjezdovka

2 Javor II - samoobslužný vlek s unašeči pro 2 lyžaře, kap. 1060 os., večerní lyžování

3 Hnědý Vrch - samoobslužný vlek s unašeči pro 2 lyžaře, délka 1194 m, převýšení 315 m, kap. 1100 os., středně náročná sjezdovka

4 Vysoký Svah (Smrk) - vlek s obsluhou, unašeče pro dva lyžaře, délka 812 m, převýšení 150 m, kap. 870 os., snadná sjezdovka

5 Zahrádky I - vlek s obsluhou, unašeče pro 2 lyžaře, délka 895 m, převýšení 225 m, kap. 1000 os., středně náročná sjezdovka

6 Zahrádky II - samoobslužný vlek s teleskopickým unašečem pro 1 lyžaře, délka 380 m, převýšení 80 m, kap. 560 os., středně náročná sjezdovka

7, 8 Klondike I a II - samoobslužné vleky s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 360 m, převýšení 60 m, kap. 560 os., snadná sjezdovka

9 Zahrádky III (U lesa) - samoobslužný vlek s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 350 m, převýšení 60 m, kap. 560 os., snadná sjezdovka, večerní lyžování

10 Na muldě - samoobslužný vlek s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 550 m, převýšení 100 m, kapacita 800 os., středně náročná sjezdovka, snowpark pro snowboardisty

11 ESO - samoobslužný vlek s teleskopickými unašeči pro 1 lyžaře, délka 320 m, převýšení 115 m, kapacita 620 os., středně náročná sjezdovka, večerní lyžování

SKT	Hlavní sezóna 24. 12. 2001 - 31. 3. 2002		Mimo sezóna 1. 11. 2001 - 23. 12. 2001 1. 4. 2002 - 28. 4. 2002	
	dospělí	děti	dospělí	děti
1 jízda	40	40	40	40
dop. 9 - 13 hod.	270	220	220	170
od 11 hod.	360	260	340	230
od 12 hod.	310	230	290	200
od 13 hod.	280	200	250	170
od 14 hod.	250	170	210	140
večer 17.30-21 hod.	200	170	200	170
1 den	400	300	350	280
1 den Javor	290	290	290	290
2 dny	720	480	650	460
3 dny	1040	620	960	600
4 dny	1320	740	1220	720
5 dnů	1550	850	1420	810
6 dnů	1750	950	1600	900
7 dnů	1900	1050	1720	960
5 ze 6	1600	900	1450	850
6 ze 7	1800	1000	1650	950
sezóna	7000	5000	7000	5000

Poznámka: Ceny v Kč a včetně DPH, děti do 10 let, senioři od 70 let. Možnost zakoupení jízdenky na kterýkoliv den (předprodej). Pokladny jsou otevřeny 15 minut před zahájením provozu, na sezónní skipas potřebujete vlastní fotografii, provozovatel vleků si vyhrazuje právo uzavřít vleky a sjezdovky při provozních poruchách, nadměrné rychlosti větru, výpadku elektřiny a podobně (v těchto případech nevzniká právo na vrácení jízdniho). Zákaz lyžování mimo upravené sjezdovky není svévolným omezením lyžařů, ale nezbytným opatřením pro obnovu lesa v okolí sjezdovek (především na Javoru a Hnědém Vrchu).

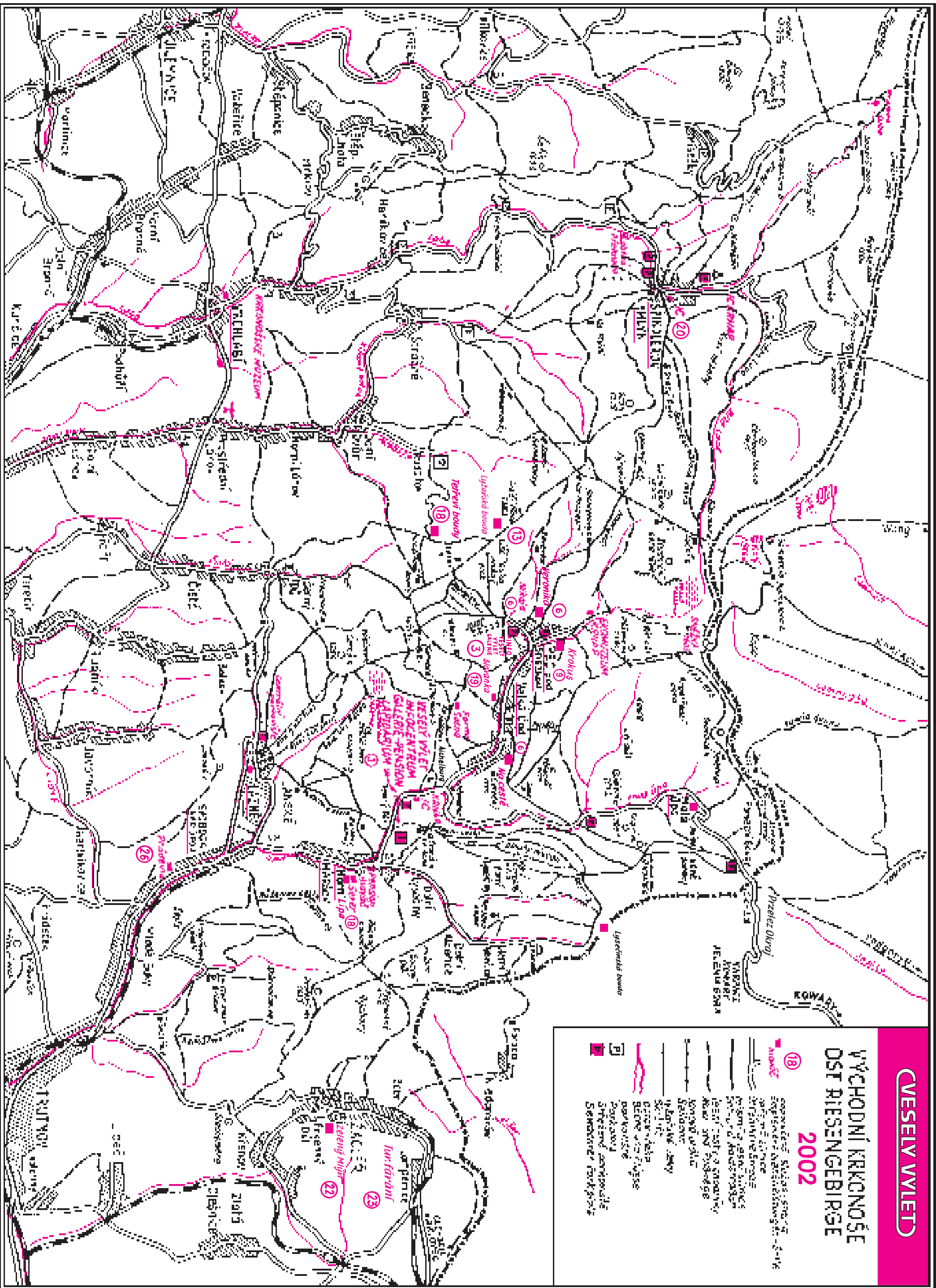

ČVESELY VYLET

**WYCHODNÍ KRKONOŠE
DST RIESENGBERGSE**

2002

- 18** **území**
 soustředěná sídla: 1807-1814
 rozptýlená sídla: 1815-1822
 turistické území: 1823-1830
 přírodní památka: 1831-1838
 památková rezervace: 1839-1846
 národní park: 1847-1854
 chráněná krajinná oblast: 1855-1862
 biosférická rezervace: 1863-1870
 památková rezervace: 1871-1878
 památková rezervace: 1879-1886
 památková rezervace: 1887-1894
 památková rezervace: 1895-1902
- P** **území**
 památková rezervace: 1903-1910
 památková rezervace: 1911-1918
 památková rezervace: 1919-1926
 památková rezervace: 1927-1934
 památková rezervace: 1935-1942
 památková rezervace: 1943-1950
 památková rezervace: 1951-1958
 památková rezervace: 1959-1966
 památková rezervace: 1967-1974
 památková rezervace: 1975-1982
 památková rezervace: 1983-1990
 památková rezervace: 1991-1998
 památková rezervace: 1999-2006
 památková rezervace: 2007-2014
 památková rezervace: 2015-2022

Mapa: M. Štěpánek, 2002
 Území: 1807-1814, 1815-1822, 1823-1830, 1831-1838, 1839-1846, 1847-1854, 1855-1862, 1863-1870, 1871-1878, 1879-1886, 1887-1894, 1895-1902, 1903-1910, 1911-1918, 1919-1926, 1927-1934, 1935-1942, 1943-1950, 1951-1958, 1959-1966, 1967-1974, 1975-1982, 1983-1990, 1991-1998, 1999-2006, 2007-2014, 2015-2022
 Území: P, 1807-1814, 1815-1822, 1823-1830, 1831-1838, 1839-1846, 1847-1854, 1855-1862, 1863-1870, 1871-1878, 1879-1886, 1887-1894, 1895-1902, 1903-1910, 1911-1918, 1919-1926, 1927-1934, 1935-1942, 1943-1950, 1951-1958, 1959-1966, 1967-1974, 1975-1982, 1983-1990, 1991-1998, 1999-2006, 2007-2014, 2015-2022

ŠKOLA JE V MALÉ ÚPĚ 210 LET

Mnohaletá snaha maloúpských horalů o získání vlastního kostela nebyla jenom touhou po svatostánku. Podle tehdejších pravidel mohla osada vedle prostředků na církevní záležitosti dostat peníze také na založení a provoz vlastní školy. Toho se v Malé Úpě dočkali stejně jako kostela před 210 lety. Důležitou událostí v životě zdejších lidí se stala návštěva budoucího císaře Josefa II. 12. září 1779. Osobně poznal těžký život horalů, a proto se už jako císař v roce 1788 zasadil za udělení povolení stavby kostela a vzniku církevní lokálie. Císařské požehnání uvolnilo prostředky ze státem řízeného náboženského fondu, který zaplatil kostel a později faru a školu. První učitel Anton Rhuß nastoupil na Malou Úpu 1. října 1791, jen několik měsíců po vysvěcení dřevěného kostela. Příchod pana učitele můžeme považovat za založení školy v horské obci Malá Úpa, která se díky úsilí zdejších lidí udržela dodnes.

Po šesti letech výuky v provizorním prostředí se v roce 1797 děti dočkaly vlastní školní budovy a kantor zároveň školního bytu. Škola stála naproti kostelu a přečkala v těsné blízkosti i jeho požár v roce 1805. S obnovou kostela v místě přibyla i fara a o sedmdesát let později poštovní úřad i největší hospoda. Přirozeně vzniklé správní centrum horské obce zůstalo po přestěhování úřadů na přístupnější Pomezni Boudy po roce 1945 jedním z nejcennějších a nejmalebnějších souborů historických staveb v Krkonoších. Jak vypadala první školní budova nevíme, ale podle popisu byla prostou dřevěnou chalupou s jednou učebnou, velkou a malou místností pro rodinu učitele a nezbytným kravským chlévem. Už čtvrtý učitel Franz Schier si vymohl pozemek, který postupně on a jeho nástupci přeměnili na louku. Aby se v Malé Úpě kantoři užívali, museli vedle výuky dětí ještě hospodařit. Od založení školy do roku 1945 se tu vystřídalo nejméně 56 učitelů a učitelek a není divu, že v těžkých podmínkách nikdo dlouho nevydržel. Výjimkou byli dva kantoři. Jan Mischinský tu zemřel v roce 1861 po čtyřadvaceti letech zdejší služby. Jen těžko si dovedeme vyučování představit, když tehdy zasedalo do lavic jednotřídky 170 žáků. Zlepšení podmínek dětem i učitelům přinesla výstavba nové školy v roce 1875. Stojí na stejném místě

Zleva škola, fara, kostel a hospoda v Malé Úpě na fotografii z roku 1891

jako ta nejstarší. Dnes je v domě ubytování pro hosty a patří k pensionu U kostela spravovanému Janem Patzeltem, jehož předci sedávali ve zdejších školních lavicích. V novém domě bylo víc učeben a od začátku roku 1876 se z jednotřídky stala škola trojtřídní. To pomohl prosadit druhý dlouholetý maloúpský řídící učitel Engelbert Wolf, který k sobě dostal další dva kantory. Učil tu plných 31 let, než šel v roce 1903 do penze. V době, kdy v Krkonoších skoro v každé chalupě bydlela rodina s dětmi sem přicházeli žáci i ze vzdálených samot. Nejtěžší cestu do školy měli caparti ze Lvího dolu - z Dolských a Šimových chalup. V zimě se nedostali do lavic dříve než za hodinu. Není divu, že většina dětí do školy přijela na lyžích nebo malých sáňkách. S odchodem starousedlíků v obci skončila výuka v německém jazyce a výrazně poklesl počet obyvatel. Poslední německý učitel Josef Patzelt byl v květnu 1945 zastřelen.

JEDNOTŘÍDKA

Z budovy u kostela se škola přestěhovala na Pomezni Boudy 28. října 1948, aby přes čtyřicet let chodily zdejší děti prvních pět a později čtyři roky do malotřídky v domě dnešního Bufetu na Pekárně. V roce 1990 se obec Malá Úpa po deseti letech znovu osamostatnila od Pece pod Sněžkou a udržení a rozvoj školy se stal prioritním zájmem radních. Pro novou školu získali pěkný dům v nejnižší části Pomezni Bud. V letošním školním roce do jednotřídky nastoupilo sedm dětí od první do čtvrté třídy. Zatím není nikdo ve druhé třídě, ale možná ještě někdo přijde v zimní sezóně. Škola je spojená se školkou, do které chodí dalších sedm dětí. Možná si někdo řekne, proč tu školu drží, když hradí celý provoz ze svého rozpočtu. Odpověď místních lidí je jednoduchá - bez školy tu nezůstanou mladí lidé a obec zanikne. Maloúpští chtějí vytvořit nové celoroční pracovní příležitosti a nabídnout lidem byty. I proto je v právě stavěném informačním centru na Pomezni Boudách také bydlení. Dům je navržený i jako zázemí pro připravovaný lyžařský vlek na Lesní hřeben. To je jen začátek, protože největší možnosti vidí místní v trvalém obydlí rekreačních chalup. A škola v místě je důležitým hlediskem při rozhodování mladých lidí, zda se tu usadí.

Dobrou úroveň malé školičky pět let rozvíjela paní učitelka Miloslava Turková, která teď učí v Peci pod Sněžkou. Předloni děti převzala slečna Barbora Sojková, která vidí výhodu společného vyučování v bližším vztahu různě starých dětí, které mladším pomáhají v učení i mimo školu. Malá Verunka po necelém půlroce v první třídě umí perfektně vyjmenovaná slova po b, odposlouchaná od spolužáků ze třetí třídy. Velkou výhodou pro malé děti je začátek vyučování až v devět hodin. Mají čas se pohodlně dostat do školy, i když ty nejmenší pěšky nechodí. Pro čtyřletou Anežku z Rennerových bud je

normální, že jezdí ráno do školky na skútru nebo rolbou. Od páté třídy děti čeká dojíždění autobusem před sedmou hodinou do Horního Maršova. V létě i v zimě stráví velkou část výuky venku. Do lesa to mají jen kousek a přímo u školy mohou lyžovat i sáňkovat. Není to pro děti nic vzácného, často paní učitelku přemlouvají, aby šly raději do tělocvičny. Na konci šedesátých let vysílala televize několikrát v podvečer Štědrého dne vánoční divadelní představení žáčků z jednotřídní školy v Malé Úpě. Letos si děti od 3 do 10 let nacvičily Perníkovou chaloupku. Aby se dostalo na všechny a aby si zahrály před publikem, rozdělily se do dvou skupin a v polovině představení si herci vyměnili role s diváky. I děti se těší, že k nim přibudou další spolužáci a budou nacvičovat větší představení.

Umělý sníh je už i v Malé Úpě. Lyžařský areál U kostela, kde jsou 1000, 400 a 300 metrů dlouhé vleky, má od letošní sezóny na hlavní sjezdovce umělé zasněžování. Spolu s pravidelnou úpravou moderní rolbou tu jsou podstatně vylepšené podmínky pro lyžování. Do lyžařského areálu U kostela se dostanete z ostatních míst Malé Úpy od 8.40 do 16 hodin v různých intervalech skibusem. Jízdní řád najdete na každé zastávce. Až jedenáctkrát za den vyjíždí ze Spáleného Mlýna a stává U dolu, u vleku Hýbnerka, na Pomezni Boudách a pokud to sněhové podmínky dovolí, po vyhrnuté cestě projede až k Rennerovým Boudám se zastávkou v Nových Domcích. Po stejné trase jezdí zpět. Trasu Pomezni Boudy - lyžařský areál skibus projíždí mnohem častěji. Ráno v osm hodin vyjíždí velký skibus z Trutnova od okresního úřadu do Spáleného Mlýna, kde se otáčí a v 8.40 odjíždí do Pece pod Sněžkou k dolní stanici vleku Javor. Protože nikde nestaví, jste z Malé Úpy v největším lyžařském areálu východních Krkonoš za 20 minut. Zpět jede v 10 hodin a v 10.30 znovu ze Spáleného Mlýna do Pece. Další skibus jede z Pece v poledne a zpět ze Spáleného Mlýna vyjíždí ve 13. hodin. Po lyžování odváží lyžaře v 16.30 z Pece do Spáleného Mlýna, kde nabere zdejší sjezdaře a běžkaře a odveze je v 17 hodin do Trutnova. Všechny skibusy jsou pro vás zdarma.

Přes Sněžku se můžete při dobrých sněhových podmínkách vydat na hezkou celodenní lyžařskou túru. Z Pomezni Bud je na nejvyšší horu České republiky, která z velké části patří do obce

Malá Úpa, nejmenší výškový rozdíl ze všech výstupových tras. Čeká vás pouhých 550 výškových metrů. Po Cestě česko-polského přátelství projedete po úbočí Lesního hřebene do Sovího sedla, odkud vede jen krátké stoupání k osamělé horské boudě Jelenka. Noví majitelé ji během léta venku i uvnitř pěkně a hlavně s citem opravili, jsou tu i noví správci a tak si jen přejeme, aby si toto výjimečné místo zase dobře vedlo. Po mnoha desetiletích tu čepují točené pivo a specialitou je domácí kvasnicové pivo. Otevřeno je v sezóně denně od 8.30 do večera. Letní cesta přes Svorovou horu není opatřena tyčováním a v zimě se nepoužívá. Ke Sněžce se dosta-

neme táhlým stoupáním po Traversu, který nás nad Lvím dolem dovede až do Slunečního údolí. To je jedno z nejhezčích míst Malé Úpy. Z Traversu odbočíme po zimní tyčované zkratce do sedla Obřího hřebene, kde musíme sundat na závěrečný výstup běžky. Prudký východní hřeben Sněžky bývá vyfoukán až na holou zem. Když je vítr moc silný, nezbývá než pokračovat po Traversu do sedla Růžové hory a pokusit se o výstup na Sněžku od jihu nebo vrchol úplně vynechat. Stejně naše další cesta vede přes Růžovou horu. Dobré místo na zastavení najdeme na Růžohorkách, odkud se pěkně svežeme přes horní Portášky k boudě Jana a odtud do Spáleného Mlýna. Skibusem se vrátíme na Pomezni Boudy.

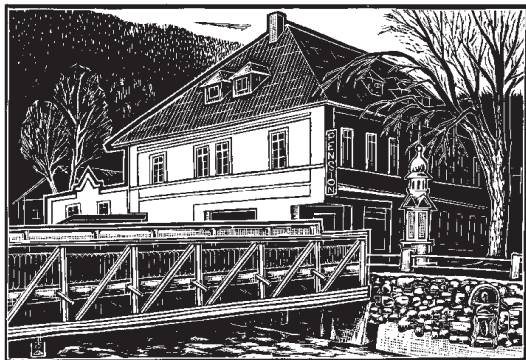
Krkonošská lyžařská cesta pravidelně upravovanou stopou spojuje Pomezni Boudy s Rýchorami. Je-li dostatek sněhu, upravuje Správa KRNP ve spolupráci s obcí **běžekovou trať Haida** pro klasický způsob běhu. Začíná u lyžařského vleku Hýbnerka a krouží po pětiloketovém okruhu jen s devadesátimetrovým převýšením v okolí lesní samoty Haida.

Panoramatická kamera na sjezdovce lyžařského areálu U kostela v nadmořské výšce 1108 metrů vám přibližuje stav sněhové pokrývky a aktuální počasí nejen v Malé Úpě. Díky nastavení kamery jsou dobře vidět i hřebenové partie včetně Sněžky. Proto si po celý rok denně podle záběrů přímého přenosu panoramatické kamery na ČT2 v době od 7.55 do 8.30 můžete v Malé Úpě naplánovat lyžování nebo hřebenovou túru.

Podrobné informace o Malé Úpě jsou zveřejněny na stále aktualizovaných internetových stránkách obce. Najdete tu plán Malé Úpy, přehled majitelů domů, v rubrice Pensiony a ubytování najdete u některých služeb vlastní stránky. Součástí jsou i obrázky ze staré i současné Malé Úpy, z nichž některé můžete poslat jako elektronickou pohlednici. Proto na internetu otevřete <http://www.malaupa.cz>. Údaje o sportovních a turistických možnostech Malé Úpy najdete také v teletextu na ČT1 a ČT2 pod názvem Panoráma - zpravodajství z hor na straně 192-3.

Do jednotřídky chodí v Malé Úpě sedm dětí.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů

Dominantou náměstí v Horním Maršově je opravený historický dům, který nechal postavit v roce 1855 hrabě Berthold Aichelburg. Dnes je tu pension U Hlaváčů s kvalitním ubytováním se snídaní ve dvouložkových pokojích (15 lůžek) s možností přistýlky. Pokoje mají vlastní TV a kompletní sociální zařízení. Ve společenské místnosti je malý bar a televize. Hosté si mohou zaplavat v malém krytém bazénu u penzionu. U celoročně otevřeného penzionu je zajištěno i parkování. V přízemí domu je samoobsluha se širokým sortimentem potravin a nápojů. Můžete tu nakoupit i drogistické zboží, ovoce a zeleninu. Obchod je otevřen sedm dní v týdnu v době od 6,30 do 12 a od 13 do 18 hodin, v sobotu od 6,30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin. Celé léto je u obchodu v zahradě otevřeno posezení pod slunečnými. Kromě zmrzliny a zákusků si můžete dát kávu a vybrat si z rozšířeného sortimentu nealkoholických nápojů. Zahradka se zmrzlinou je otevřena i o víkendech po celý den.
Pension a samoobsluha U Hlaváčů, Horní Maršov, PSČ 542 26, majitelé Miluška a Milán Hlaváčovi, tel. (0439) 874 112 (od 22. IX. 499 874 112), domluvíte se i německy.

SEVER - výchova pro trvale udržitelný život

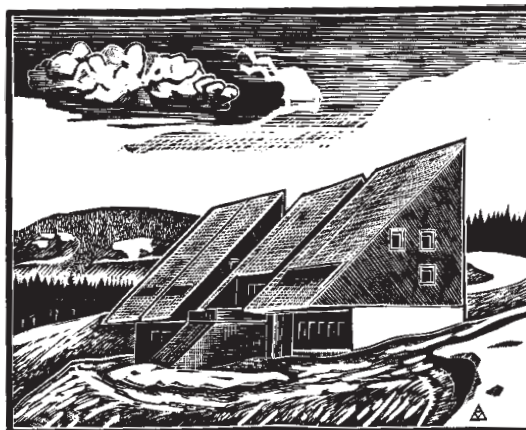
V nové budově základní školy v Horním Maršově sídlí nevládní nezisková organizace Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER. Celoročně pořádá pobytové akce s ubytováním (35 lůžek) hlavně pro žáky základních škol, studenty středních a vysokých škol, učitele, pracovníky s dětmi a mládeží i další zájemce o ekologickou výchovu. Na programu jsou exkurze po Krkonoších s terénním pozorováním přírody, výtvarná tvořivost, aktivity zaměřené na rozvoj spolupráce, simulační hry, globální výchova pod názvem „Svět ve třídě“ aj. K dispozici je společenský sál, klubovna, knihovna (tématické časopisy, publikace) a videotéka se zhruba 280 filmy, kuchyňka, sprchy. Celodenní stravování je zajištěno převážně ve školní jídelně. Do střediska přijíždějí i žáci z bližších škol na několikahodinové výukové programy anebo pracovníci střediska vyjíždějí za nimi s „přenosnými“ programy. „Seveřané“ mají zkušenosti i s pořádáním mezinárodních seminářů a programů pro zahraniční skupiny. Domluví se anglicky, německy, rusky a polsky. O program a konzultace se stará osm stálých zaměstnanců a okruh externích spolupracovníků. Ve středisku si můžete zakoupit publikace a materiály, např. nedávno vydanou Čítanku z východních Krkonoš.
Středisko SEVER, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. ubytovna (0439) 874 280 (od 22. IX. 499 874 280), kancelář 874 326 (499 874 326), byt a kancelář ředitele tel. a fax 874 181 (499 874 181), e-mail: sever@ecn.cz, http://www.ecn.cz/sever.

Pension – restaurant Lípa

Pension Lípa v Horním Maršově otevřeli v roce 1994 Helena Švihálková a Václav Krych. Pojmenovali ho podle stoleté lípy na spodním dvoře, kde je celoroční parkoviště aut hostů. Pension nabízí ubytování se stravováním v apartmánech, které mají obývací pokoj se dvěma lůžky, stejně velkou ložnici a koupelnu se sprchou a toaletou. K vybavení pokojů patří i kabelová televize. Maximální kapacita pensionu je 28 lůžek. Tomu odpovídá i restaurace v přízemí, kde mají přednost ubytovaní hosté. Na jídelním lístku najdete minutková jídla včetně čerstvých specialit z klobaného masa a krkonošská jídla. Letní posezení v zahradní restauraci obohacují jídla připravovaná na grilu, objednat si můžete i pečení selátka. Pivo si vyberete ze dvou nejnámějších českých značek Plzeň a Budvaru. Restaurace je otevřená v hlavní sezóně i pro neubytované hosty od 12 do 22 hodin. Pension Lípa nepřehlédnete ani v noci, protože nápisy i celý dům jsou dobře osvětleny. Je vhodným místem pro rodinné pobyty. Pro ubytované hosty je sauna po celý rok.
Pension – restaurant Lípa, Horní Maršov čp. 133, PSČ 542 26, majitel Helena Švihálková a Václav Krych, tel., fax: (0439) 874 211 (od 22. IX. 499 874 211), tel. 0604 909 367. E-mail: pension.lipa@worldonline.cz, http://www.pension.lipa.web.wo.cz. Domluvíte se i německy.

Tetřeví boudy

Komplex čtyř moderních budov pod Liščí horou mezi Černým Dolem, Peci pod Sněžkou a Dolním Dvorem nabízí v nadmořské výšce 1030 metrů ubytování i s plnou penzí pro školy a individuální pobyty v oddělených pavilonech (celkem 150 lůžek). V pavilonu pro jednotlivé hosty mají všechny tři a čtyřlůžkové pokoje vlastní sprchový kout, toaletu a umývadlo, v pavilonu pro školy jsou na pokojích sprchy a umývadla, toalety jsou na chodbě. Přípravou aktivit pro hosty patří Tetřeví boudy k jedné z nejlepších v Krkonoších a v nabídce pro školy nemají konkurenci. Každá školní skupina má vlastní klubovnu s tabulí, lavicemi, TV s videem, hernu se stolním tenisem i malou tělocvičnu. K programu patří přednášky Horské služby, sauna, posilovací stroj a kulatý biliár. U jídelny je sál s tanečním parketem a aparaturou pro dětské diskotéky. Rodinná rekreace má vlastní vybavené klubovny, vináru s tanečním parketem. Velká restaurace se v létě rozšiřuje o terasu s nádherným výhledem do kraje. Je otevřená denně téměř celý rok i pro průchozí hosty. V boudě je půjčovna horských kol a lyží. Sjezdovka a 250 metrů dlouhý vlek je přímo u boudy, od horní stanice Zahradek v lyžařském areálu SKI Pec je to sem 15 minut. Jen kousek za boudou vede upravovaná běžecká trasa Krkonošská cesta. Letní parkování včetně autobusu je u boudy se značeným příjezdem z Dolního Dvora, v zimě pro školy v Černém Dole, pro ostatní v Peci pod Sněžkou. Odvoz osob a zavazadel zajišťují čtyři rolyby.
Horská bouda Tetřeví boudy, pošta Černý Důl, PSČ 543 44, provozují Ivana a Miroslav Radionovi, tel.: (0439) 896 312, fax: 896 329 (od 22. IX. 499 896 312, 499 896 329), tel.: 0601 245 480, e-mail: mair@pvt.net.cz. Domluvíte se i německy.

Nejsem sám, pro koho je Míla Bartoš poslední záchranou pokud tápu v krkonošské minulosti. Za dveřmi jeho pracovny zní dotazy ve všech třech jazycích Krkonoš - češtině, němčině a stále častěji i polštině. S Krkonošským muzeem ve Vrchlábí Míla spojil celý svůj dosavadní produktivní věk. Snaží se naplnit ideu muzea vytýčenou významným správcem sbírek v první polovině minulého století dr. Karla Schneidera - být kulturním, dokumentačním a badatelským centrem regionu. Instituce se slušným renomé i za hranicemi republiky, oslaví zakrátko 120 let svého trvání. Nemělo by zapadnout, že celou třetinu té doby "byl u toho" mraveneček Bartoš. Původem z Horní Branné, kde se v roce 1939 narodil do rodiny s legionářskou tradicí a levicovým smýšlením, maturoval na vrchlabském gymnáziu roku 1956. Druhou, odbornou maturitou ukončil studia na Osvětové škole v Praze. Po vojně nastoupil 21. prosince roku 1961 do Krkonošského muzea.

Jistě netušil, že to bude na čtyřicet let. Měl to štěstí, že začínal od té příslovečné píky, systematickým zpracováním evidence muzejních fondů. Akurátnost "otců zakladatelů" z Krkonošského spolku, byla obrácena v chaos poválečnými konfiskacemi. Emil Flégl v čele muzea se věnoval víc veřejné politické činnosti a zcela v duchu doby dával do popředí zájmu dějiny dělnického hnutí a jediné neomylné komunistické strany. Míla si zatím mohl osahat každý muzejní předmět, přečíst každou archiválii. Začal při zaměstnání studovat národopis na věhlasné Karlově univerzitě, studium však nedokončil. Jednak ho odradil formální přístup tehdejších pedagogů k dálkově studujícím, hlavně však pochopil, že v archivu a bohaté muzejní knihovně je pravá škola života, kterou nic nemůže nahradit. S úsilím, jaké věnoval až do té doby jen šachovým úlohám, se pustil intenzivně do učení němčiny, která je pro porozumění historickým písemnostem z regionu zcela nezbytná. Životní partnerku si našel v Sudetech u Žaclěře, německé jazykové vybavení rodiny bylo v tomto směru určitě přínosem.

Bez ohledu na profesní funkce, v letech 1995 - 2000 v muzeu usedal i v křesle ředitelském, si Míla cení především prvotního národopisného výzkumu v terénu v sedmdesátých letech. Ostatní vědecké oceňují jeho zásadní a objevné články z rozsáhlé publikační činnosti. Již deset let přispívá do měsíčníku Puls zajímavostmi z dějin města Vrchlábí. Dějiny arnoštovské hutě a ponikelského dolování ve sborníku Opera Corcontica, výborný seriál o mapách, "Krkonošské sněžnice" nebo "Vrchlábští mědirytci" a mnoho dalších článků v časopisu Krkonoše jsou opakovaně pramenným zdrojem mnoha badatelů. S kolegou Luštincem zpracoval Počátky lyžování v Českých zemích, spolupodílel se na textu kouzelných Alb starých pohlednic Krkonoš i Podkrkonoší, jeho při-

spěvek najdete v Čítance východních Krkonoš maršovského ekologického střediska SEVER a z nových věcí ve výpravné trojazyčné publikaci výtvarných děl s námětem Sněžky nazvané Kolem velké hory. Čtenářům přiblížil zdražilou rekonstrukci nejstarší obrazové mapy Krkonoš Simona Hüttela od Zdeny Novákové a je podepsán i na útlém sborníčku o největší povodni v Krkonoších v roce 1897. Dlouhodobě spolupracuje na překladu Hüttelovy kroniky města Trutnova z poslední třetiny 16. století. Díky jeho úsilí se v posledním desetiletí úspěšně rozvíjí dlouho tabuizovaná spolupráce s poválečnými vysídleními z Vrchlabska, sdruženými kolem Krkonošského muzea v Marktobdorfu v Bavorsku a občas opomíjené kontakty s polskými muzejníky z Jelení Hory. Vzájemné informace a výměna literatury jsou přínosem pro muzeum i široký okruh zájemců a určitě důležitým počinem na naší cestě do Evropy.

Významnou součástí Bartošovy práce je zpřístupnění jedinečného muzejního fondu veřejnosti na výstavách. Po mnohaleté snaze teprve v nových podmínkách po roce 1989 prosadil, aby se součástí hlavní muzejní expozice stala vedle přírodovědné části i historie osidlování Krkonoš. V ambitu augustiniánského kláštera, kde muzeum ve Vrchlábí sídlí, spolu s kolegy vytvořil stálou expozici Člověk a hory, ke které napsal i pěkného průvodce. Součástí je i krásný, Mílou vyvzdorovaný prostor pro krátkodobé výstavy s národopisným a výtvarným zaměřením.

Důchodce Miloslav Bartoš je plný elánu a jedinečně se dokáže orientovat v nekonečných zdrojích inspirace, které muzejní fondy, archiv a knihovna nabízejí. Práce je to na mnoho let. Naštěstí pro nás, Míla plní stále svůj dluh čtenářům.

Lyžařský areál Prkenný důl a pension Zelený mlýn čp. 1 provozuje společnost Arrakis, Revoluční 264, Žacléř, PSČ 542 01, tel., fax: + 42 0439 776 555, 776146 (od 22. IX. 499 776 555, 499 776 146), e-mail: arrakis@inbox.vol.cz, <http://www.zacler.cz/arrakis>. Domluvíte se i německy a polsky.

Horské město Žacléř leží pod Rýchorami ve východní části Krkonoš. Náměstí zdobí několik historických domů a jedinečný barokní mariánský sloup z roku 1725 připisovaný žákovi Matyáše Brauna Jiřímu Pacákovi. Celý střed města i se zámkem, který stojí na skalním ostrohu na místě středověkého hradu, je navrženou památkovou zónou. Zimní hosté v Žacléři najdou kvalitní lyžařský program i řadu dalších nesporných aktivit.

LYŽAŘSKÝ AREÁL ŽACLĚŘ - PRKENNÝ DŮL

Pod zámeckými hradbami na východní expozici hřebene Rýchor je místní část Žacléře Prkenný důl s moderním lyžařským areálem. Tři dlouhé vleky (dva 1100 m a jeden 500 m) obsluhují různé náročné sjezdovky o celkové délce šest kilometrů. Spodní části sjezdovek jsou uměle zasněžovány. Středisko je vybaveno automatickým odbavovacím systémem SKIDATA, který nabízí nespočet různých druhů tarifů. O lyžování v Žacléři platí, že je nejlevnější ze srovnatelných areálů ve východních Krkonoších. Auto zaparkujete přímo v lyžařském areálu, kde je i půjčovna lyží, skiservis, lyžařská škola a občerstvení. Skupiny s více než 20 lyžaři si mohou v okruhu 25 kilometrů od Prkenného Dolu telefonicky objednat u vedení areálu bezplatnou dopravu na celodenní lyžování.

Pěkná túra na běžkách začíná u horní stanice vleků. Vyšlapaná stopa vede přes Rýchorský prales, Sněžné domky k Rýchorské boudě. Tady je kromě pondělí a úterý otevřen pro běžkaře bufet. Z Rýchor můžete pokračovat po lyžařské Krkonošské cestě směrem do Horního Maršova nebo do Albeřic a Malé Úpy. Dolů sjedete po loukách osadou Rýchory kolem pensionu Ozon přímo do Prkenného Dolu nebo po projetí cestě přes Vízov do centra Žacléře.

PENSION ZELENÝ MLÝN

U lyžařského areálu najdete kvalitní ubytování s možností stravování v moderním pensionu Zelený mlýn. Všechny 17 pokojů se 46 lůžky má vlastní příslušenství a satelitní TV. V pensionu je oblíbená stylová restaurace s českou i mezinárodní kuchyní, pro ubytované hosty jídelna a lyžařna. Restaurace je pro hosty otevřená v sezóně denně od 11.30 do 23.00 hodin. Pension s restaurací je vhodný nejen pro rodinné pobyty, ale v jarních a letních termínech pro školní skupiny, svatby, podniková školení a jiné jednorázové akce. Parkoviště je u domu.

MUZEUM NEJVÝCHODNĚJŠÍCH KRKONOŠ

S obdivem procházíme Městským muzeem v Žacléři schovaným pod střechou bývalého okresního soudu. Nevěřili jsme, že se podaří s malým finančním zajištěním a téměř neexistujícím sbírkovým fondem expozici realizovat. Podpora radnice, dobrá vůle současných i někdejších občanů města a hlavně úsilí lidí z muzea stojí za vytvořením expozice, která se vyrovná regionálním muzeím s dlouhou tradicí. V Žacléři vzniklo první muzeum už v roce 1930, ale bylo po válce zničeno. Část exponátů zachránily depozitáře v Trutnově a ve Vrchlabí, mnoho se ztratilo. Založit nové muzeum napadlo zdejšího rodáka docenta Wernera Baiera, od roku 1946 žijícího v Německu, který později vytvořil první scénář expozice a zapůjčil řadu předmětů. Praktické realizace muzejní expozice se ujal v roce 1997 někdejší havíř, zálibou výtvarník Daniel Mach, současný ředitel muzea. Citlivě vedenou kampaní se podařilo od současných i původních obyvatel kraje získat desítky předmětů. Cennými exponáty nebo radou přispěly muzea z Trutnova, Vrch-

labí, Dvora Králové a České Skalice. Některé zajímavosti v hornické části výstavy byly pro muzeum vytaženy z podzemí ze starých štol a šachet, část předmětů pochází ze sbírek zdejších černouhelných dolů. Při instalaci Daniel Mach uplatnil své výtvarné schopnosti řadou kreseb připomínajících důležitá historická místa a události v Žacléři.

Muzeum má několik spolu propojených částí. Největší prostor je věnován historii města a okolí od středověku až do roku 1945, kdy většina německy mluvících starousedlíků ze Žacléře, Bobru, Černé Vody, Rychor, Prkenného Dolu a Vernířovic musela v důsledku druhé světové války odejít. Hornickou expozici zdobí krásná sbírka důlních lamp a dva modely zdejších dolů s vyobrazením uložení uhelných slojí. K autorství se při návštěvě muzea přihlásil bývalý občan Bedřich Wander. Spolu s otcem a bratrem modely vytvořili v roce 1938. V části věnované významným osobnostem kraje je vzpomínka také na učitele národů Jana Amose Komenského, který v Žacléři údajně přespal naposledy na české půdě při vynuceném odchodu do exilu v roce 1628. Plastiky připomínají rodáka z nedalekého Královce sochaře Emila Schwantnera, který před odchodem na pražskou akademii modeloval pro žacléřskou porcelánku řadu objektů. Úplnou novinkou je věrný model slavného monoplánu Holubice (Taube) trutnovského konstruktéra Igo Etricha, který muzeu věnoval Vladimír Dušek. Dva a půl roku jeho titěrné práce oceňují na modelářských výstavách u nás i v zahraničí. Na Holubici létal žacléřský rodák Karl Illner, držitel řady světových rekordů, který získal pilotní licenci jako třetí v celém c.k. mocnářství. Kuriózní je jeho světový primát letecky přepravených pasažérů. Na jedno křídlo Holubice si vedle pilotní kabiny lehl sám Etrich, na druhé poručík Hirsch a Karel Illner s nimi 11. května 1910 přeletěl na dohodnuté místo. V nejobhatší národopisné části si žacléřští cení například dřevěného soustruhu na dřevo, které muzeu věnoval Josef Týlš. Vedle předmětů denní potřeby tu jsou zdejší kroje, originály i kopie zhotovené paní Rosemarií Baierovou podle dochovaných předloh. V muzeu je přes 900 předmětů, listin a fotografií. Řadu věcí si sami zrestaurovali. Součástí je malá výstavní síň. Do 27. ledna tu vystavují keramiku Květa Krhánková a Jana Wolfová, od 1. února do konce března obrazy a kresby Miloš Trýzna. Obě výstavy jsou prodejní.

Městské muzeum Žacléř je otevřeno denně mimo pondělí a úterý od 10 do 16 hodin. Ředitel Daniel Mach, tel. 0439 (od 22. IX. 499) 876 660, fax 878 512, e-mail: muzeum.zacler@seznam.cz, <http://www.zacler.cz>. Domluvíte se i německy, popisky v muzeu jsou i v němčině a polštině.

TURISTICKÉ FÁRÁNÍ

Černé uhlí se v okolí Žacléře dobývá už od 15. srpna 1570, ale opravdový rozvoj těžby nastal v 18. a 19. století. Na rozsáhlém ložisku je síť štol a svislých šachet. V roce 1950 vznikl sloučením několika jam nynější důl Jan Šverma, nejstarší důl na černé kamenné uhlí v Čechách. V té době začalo hloubení hlavní těžní jámy Jan, které chybí jen málo metrů do rovného kilometru. Zhruba 600 horníků vyváželo 200 - 250 tisíc tun uhlí za rok. Přejed na tržní hospodářství odhalil ekonomickou neúnosnost další těžby. Žacléřské hlubinné hornictví po více než čtyřech stoletích 31. 12. 1992 skončilo. V zemi zůstalo vedle zásob uhlí víc než 77 km

chodeb a překopů na rozloze 10 km², které je třeba postupně zasypat. Dlouhodobého úkolu se ujala společnost GEMEC, která postupně rozebírá použitelný důlní materiál a opuštěné chodby zaplavuje elektrárenským popílkem. Důlní zařízení musí být ještě několik let v provozu. Tak se zrodil nápad zpřístupnit část dolu veřejnosti. Zažít malé dobrodružství při fárání může každý z vás, kdo je zdravý a starší 15 let.

Nejprve projdete vstupním školením o bezpečnosti a seznámíte se s obsluhou samozáchraného dýchacího přístroje. V šatně si své věci uložíte do skříňky a ustrojíte se do černého hornického obleku a gumových holínek. Vše je čisté a srovnané. Nezbytná je přilba s čelním světlem a bateriovým zdrojem na opasku. K baterii a dýchacímu přístroji dostanete v lampovně proti podpisu i tradiční plechovou známku s číslem. Ta zůstane v cáčovně zavěšená na orientační tabuli, dokud opět nevyjedete na povrch.

Těžní klec sjedete až do čtvrtého patra v hloubce 250 m. Všechno je autentické a přes "starožitný" vzhled také funkční. Chodby jsou zpevněné ocelovou výztuží s betonovými pažnicemi nebo dřevěným obložení. V mezerách se lesknou žilky černého uhlí. Občas minete na kolejích seřazené železné vozíky naložené materiálem. Procházíte přes větrné mosty, komůrky z obou stran opatřené těžkými železobetonovými vraty. Navštívíte minidepo důlních lokomotiv a čerpací stanici, kde mohutná čerpadla zajišťují koloběh důlní vody. Průvodcem vám budou profesionální horníci, někteří hovoří i německy. Na povrchu vás čeká ještě prohlídka strojovny, odevzdání výstroje a pak sprchy. Rychleji než za dvě hodiny to nestihnete. Hezká vstupenka za 250 Kč se vám po vyfárání nebude zdát po velkém zážitku drahá. Zdař Bůh.

Turistické fárání v Žacléři, Společnost GEMEC UNION a.s., ředitel ing. Karel Novotný, rezervace tel: 0439 (od 22. IX. 499) 876 154 až 7, fax: 876 123, v provozu je vždy v úterý a ve čtvrtek v 9 a v 11 hodin. Exkurzi může absolvovat vždy nejvýš 20 zájemců, nejméně 3 osoby. V sobotu je exkurze možná při objednávce nejméně 2 dny předem a pro nejméně 10 osob. Zaparkujete před závodem. Výklad je také v německém jazyce. Hlavní aktivitou společnosti GEMEC je těžba a prodej černého uhlí v nově otevřeném povrchovém dole na nedalekém kopci Jiří a hlavní výroba a prodej široké škály tvárnice suchého zdiva. Odbyt zajišťuje pan Luděk Vlček, tel. 876 154, v pracovní dny od 6.00 do 14.00 hodin. <http://www.volny.cz/gemec>.

chřástal polní

čáp černý

mlok skvrnitý

Málokdo ví, že i pracovníci Správy Krkonošského národního parku (KRNAP) se podílejí na procesu přijímání České republiky do Evropské unie (EU). Hlavní tíha vstupních procedur v Krkonoších leží na odbornících z odboru ochrany přírody a informatiky. Ve Správě KRNAP pracují přírodovědci v oborech botaniky a zoologie, kteří s externími spolupracovníky připravují dokumenty o stavu přírody v národním parku a jeho ochranném pásmu. Péče o životní prostředí je totiž pro Evropskou unii stejně důležitá, jako v naší společnosti více vnímané ekonomické ukazatele či dodržování lidských práv.

NATURA 2000

Pro výběr přírodovědně cenných území v Evropě jsou stanovena přesná kritéria hodnocení. Mezi ně možná překvapivě nepatří velikost horských štítů, malebnost krajiny či krásné výhledy, které jsou vyhledávané turisty. Kvalitu přírodního prostředí kandidátské oblasti určuje početnost ohrožených druhů živočichů a rostlin a zastoupení významných typů prostředí ve srovnání s územím celého státu i Evropy. Během dvou let musí odborníci zmapovat a spočítat populace vybraných druhů flory a fauny na celém území státu. V ČR je to 58 typů přírodních stanovišť a zhruba 250 druhů rostlin a živočichů. Při dobrém výsledku bude konkrétní území, v našem případě vybrané části Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma, zařazeno do soustavy evropských chráněných území pojmenované Natura 2000. Takové území bude nejen velkým kladem při hodnocení celé země, ale do budoucna mohou počítat s finanční podporou programy hospodářů, kteří nad rámec běžné praxe zajistí ochranu jednotlivých stanovišť a druhů.

S CHŘÁSTALEM DO EVROPSKÉ UNIE

Posuzování ekologické hodnoty území se děje především podle dvou nejdůležitějších právních předpisů, které musíme před přijetím do EU začlenit do našeho právního řádu. Jsou to směrnice o ochraně volně žijících ptáků a směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Krkonoše mají velký náskok, protože Správa KRNAP zahájila monitorování všech složek přírodního prostředí už v roce 1982. Dnes jsou údaje o vybraných bioindikacích jen doplňovány a hlavně je doložen trend vývoje populací jednotlivých živočichů a rostlin. Seznam sledovaných druhů rostlin a živočichů uvedený ve směrniciích vůbec neznamena, že ostatní druhy nejsou významné. Vybrané prvky přírody jsou využitelné jako bioindikátory, které svou přítomností vypovídají o dobrém stavu stanoviště a tím i o možném výskytu dalších, často nepozorovatelných nebo nepočítatelných druhů. K indikačním druhům v Krkonoších patří třeba obojživelníci, z nichž mám nejraději krásného mloka skvrnitého, který se vzácně objevuje po deštích třeba v okolí kaple sv. Anny v Temném Dole.

Při posuzování vhodnosti obhospodařování luk je nejvýznamnějším sledovaným druhem pták velikosti koroptve - chřástal polní. Ještě jsem ho nikdy neviděl, poznává se a eviduje jen podle charakteristického hlasu samečka. V roce 1978 jsem šel koncem května před rozedněním na tokaniště tetřevků, když na loukách nad Horním Maršovem těsně přede mnou něco spustilo silný monotónně chrčivý zvuk. Tak strašně jsem se tehdy v tmě lekl, že na chřástalí volání nikdy nezapomenu. V Irsku je prý tento pták tak ceněn, že o kvalitě farmáře vypovídá i počet chřástalů na jeho pozemcích. Tam, kde se příliš hnojí, používá těžká technika a chemické prostředky, chřástal polní mizí. Do Krkonoš přilétá z afrických zimovišť začátkem května a k vyvedení mláďat potřebuje čas alespoň do začátku srpna. Ochrana spočívá v pozdější senoseči a jejím provádění od středu pozemku k okraji, aby mohli ptáci utéci. V současné době víme o více než sto samečcích, což je deset procent populace chřástalů v celé ČR. Nejčastěji je slyšíme v Albeřicích a Lysečínách,

na Rýchorách, ve Vítkovcích a na Benecku. Nejvýše zjištěná hnízdiště jsou na Klínových boudách a Zadních Renervkách.

Jiným prioritním evropským druhem je čáp černý, u kterého se počítají obsazená hnízda. V Krkonoších Správa KRNAP eviduje 15 párů, především v bukových lesích kolem řeky Jizery a v oblasti Rýchor. Všechna jsou zanesena do právě tvořeného lesního hospodářského plánu, který v době hnízdění zakazuje těžbu i další činnosti v okruhu 500 metrů od obsazených hnízd. Z evropsky významných druhů drobných pěvců se vyskytuje pěvuška podhorní a slavík modráček tundrový v ČR pouze v nejvyšších partiích Krkonoš. Pěvušek v pásmu kosodřeviny napočítali ornitologové dvacet a nádherných slavíků s modro rezavou náprsenkou třicet párů.

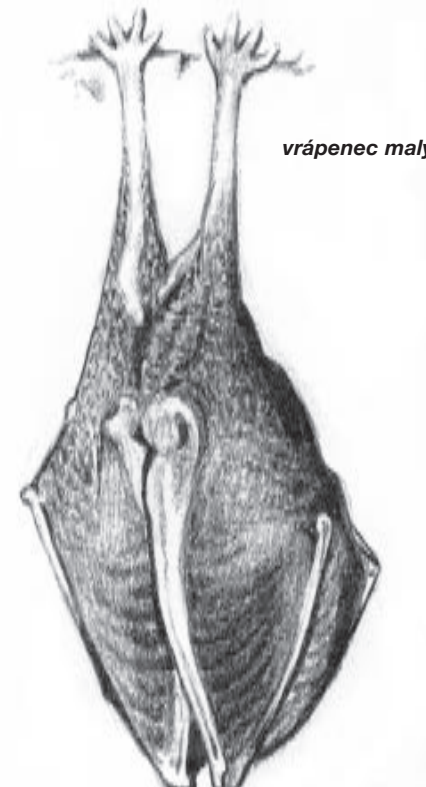
Netopýři jsou další ostře sledovanou skupinou živočichů vypovídajících o stavu životního prostředí. S počítáním netopýřů v krkonošských zimovištích začal zoolog Petr Miles už v roce 1967, kdy například v Herlíkovicích štolách mezi Vrchlabím a Špindlerovým Mlýnem objevil tři přezimující exempláře velmi vzácného netopýra severního. Při loňském únorovém sčítání jich tady bylo napočítáno už 39. K nárůstu počtu netopýřů řady druhů přispělo i uzavření podzemních prostor s ponecháním průletových otvorů, aby v zimním období s výjimkou jednoho sčítacího dne nebyli zimující vrápenci a netopýři rušeni. Před lety jsem se s Jiřím Flouskem, nynějším vedoucím odboru ochrany přírody, takového sčítání v krasových jeskyních v Albeřicích a Horním Maršově zúčastnil. V podzemí nás provázel speleolog Radko Tásler a Jiří Flousek mimo jiné objevil v Albeřické jeskyni vrápenec malého, který tu má dosud jediné známé zimoviště v Krkonoších. Domů jsem se vrátil jako blátivá koule, protože sčítání netopýřů spočívá v prošmejdění všech plaziček a zákoutí podzemních chodeb a jeskyní.

Předmětem zájmu přírodovědců Správy KRNAP nezůstaly jen vybrané druhy projektu EU. Zoolog Jan Vaněk měl minulé léto velké štěstí, když při práci na úbočí Sněžky objevil vzácného ptáka severské tundry kulíka hnědého. Ten byl od roku 1946 považován v Krkonoších a tím i celé ČR za vymizelý druh. Až v roce 1999 se prokázalo hnízdění na Luční hoře. A teď jen koušek od hlavní cesty u 17. sloupu lanovky kulík předstíral poranění křídla, čímž se snažil fotografujícího vědce odvést jinam. Toto chování svědčilo o přítomnosti hnízda nebo mláďat na Sněžce. Vedoucího oddělení ochrany přírody Správy KRNAP Honzu Vaňka jsem jednou viděl na vrcholu entomologického blaha. Asi před třinácti lety při jakémsi jednání na Luční hoře náhle přestal mluvit a rozběhl se z kopce. Za chvíli se vrátil s tím, že uviděl vzácného endemického motýla huňatce žlutopásného krkonošského, který nežije jinde ve světě. "Támhle je další a další, Ježíši, oni se tu přímo rojí!": komentoval radostně nečekaný objev. Při pohledu na desítky motýlů jsem si myslel, že je to běžné, ale Honza takový výskyt huňatců zažil za svou třicetiletou práci v Krkonošském národním parku jenom tehdy nad Modrým dolem. Líbilo se mi být při tom, ale věřte, že krkonošská příroda připravuje krásné chvíle nejen jejím znalcům. Jak ukazují průběžné výsledky sledování ohrožených druhů, tato práce nám vydatně pomáhá mezi vyspělé země kulturní Evropy.

TŘI NOVÉ EXPOZICE

Práci přírodovědců poznáte i při návštěvě muzeí Správy KRNAP. Jejich poznatky se prostřednictvím výstav a fotografií uplatňují při prezentaci krkonošské přírody. Známá je ekologická expozice Kámen a život v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí. Úplně nové jsou instalace v informačním středisku ve Špindlerově Mlýně, v Harrachově a v ekologickém muzeu Obří důl v Peci pod Sněžkou. Tam mě osobně nejvíce zaujal soubor skleněných ekosystémů Krkonoš vytvořených Renatou Oppeltovou a Kamilou Žďárskou. A protože činnost lidí je už dlouho stejně důležitá při utváření prostředí Krkonoš jako přírodní procesy, jsou expozice doplněny historickými předměty a fotografiemi.

www.krnapp.cz

vrápenec malý

huňatec žlutopásný krkonošský

kulík hnědý

PRÁDELNA MLADÉ BUKY

Prádelna v Mladých Bukách je největší prádelnou na Trutnovsku a pere i pro nejvýše položené boudy v celých Krkonoších. V prádelně vyperou veškeré prádlo v plné sezóně do 14 dnů za normální cenu, do 7 dnů s mírnou přírůžkou. Přimo v prádelně se dohodnete na konkrétním termínu vyprání, ceně, míře naškrobení, navonění a popřípadě vybělení ložního prádla. Prádelna vám zajistí i dopravu prádla.

Prádelna, Mladé Buky, PSČ 542 23, majitel Petr Lukáček, tel. (0439) 871 120, otevřeno je od pondělí do pátku v době od 6.00 do 14.00, v plné sezóně až do 16 hodin.

RADIOKING

Radiokomunikace - inženýring

S.R.O.

Kompletní služby v oblasti mobilních telefonů
sítě Paegas pro nenáročné uživatele i profesionály.
Výstavba sítě GSM Paegas.

Paegas Černohorská 84, 542 25 JANSKÉ LÁZNĚ
Profi Mobil: 0603 473 914, telefon: 0439/875 160, fax: 0439/875 249
Partner E-mail: prodejna@radioking.cz www.radioking.cz

Pospíšilova 378, 500 03 HRADEC KRÁLOVÉ
Mobil: 0603 441 755, telefon: 049/551 3767, fax: 049/551 3778
E-mail: prodejkh@radioking.cz www.radioking.cz

Hans-Jürgen Warsaw
překládá do německého jazyka
Veselý výlet.

Tel., fax: (0439) 733 760
(od 22. IX. 499 733 760)
Mobil: 0604 159 390
E-mail: h.warsow@volny.cz

**STAVEBNÍ & INŽENÝRSKÁ
FIRMA KLIMEŠ**

navrhuje a provádí stavby a opravy historických objektů

Tesařské práce

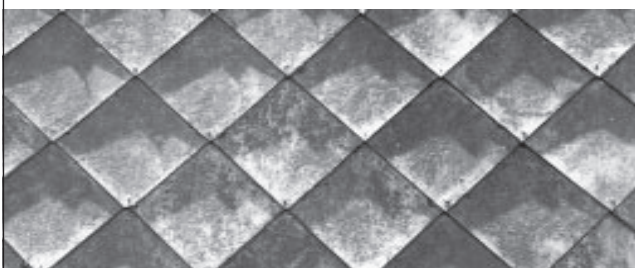
konstrukce, krovy, roubení, výměna prvků

Truhlářské práce

výroba tradičních dveří a oken, obklady stěn

Pokryvačské práce

štípaný šindel, štípaná břidlice, eternit, lepenkové pásy

Natěračské prácenatěry plechových střech, roubení a dřevěných konstrukcí,
rekonstrukce fasád**Kamenické práce**opěrné zidky, zdi a dlažby z přírodního kamene,
přístupové chodníky**Ekologické práce**

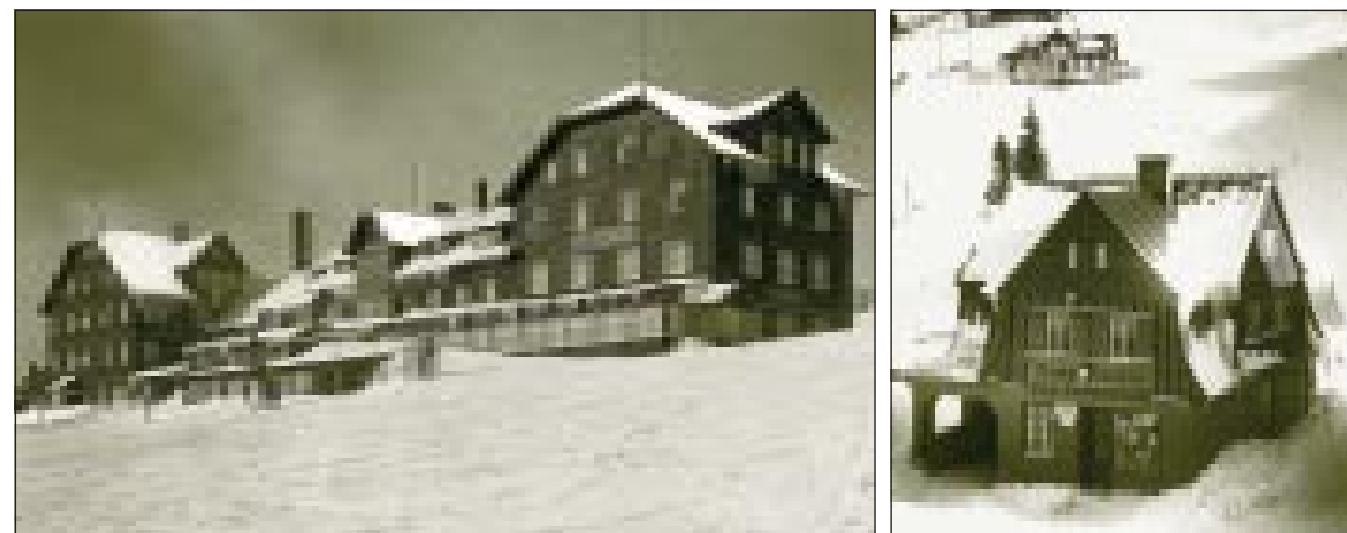
sanace erodovaných ploch, úprava zeleně

ing. Miloslav Klimeš, autorizovaný stavební inženýr
RNDr. Pavel Klimeš, krajinný ekolog,
pošta Horní Maršov 65, PSČ 542 26
tel. 0439 (od 22. IX. 499) 874 296, fax 874 221
tel. 0603 218346
e-mail: klimes.marsov@worldonline.cz

Na pohlednici J. Morlocka z roku 1910 je vlevo zbytek letní boudy s chlévy a půdou na seno ponechaný při přestavbě v roce 1908.

Pohlednice Rudolfa Slavíka z roku 1937 zachycuje Liščí boudu v jejím největším rozkvětu. Po požáru 13.4. 1948 už nebyla obnovena. Dům, ve kterém dnes sídlí Městský úřad Pec pod Sněžkou, byl postavený v roce 1931 pro zázemí Liščí boudy (pohlednice z roku 1937).

Škodolibý Rýbrcoul na secesní pohlednici výtvarníka G. Moesta z roku 1912. Obrázky doplňují povídání na straně 12 o Liščí hoře a na straně 7 o Krkonošovi.

Další informační střediska: Městské informační středisko (MIS) na náměstí v Janských Lázních tel. 875 161, Turistické informační centrum (CIS) Krkonoše na náměstí ve Svobodě nad Úpou 871 167, IC Turista v centru Pece pod Sněžkou 796 280, Infocentrum v Trutnově v radnici na náměstí 818245, TIC Špindlerův Mlýn 0438-593659, IC Flora v domě služeb v Benecku 0432-582606, IC Harrachov 0432-529600, informační střediska Správy KRMAP (viz. níže) aj.

Horská služba: stálá pohotovost je ve Špindlerově Mlýně tel. (0438) 493239, 0602 448338. V zimě v Peci pod Sněžkou (u P4) (0439) 896 233 je služebna v provozu denně od 7.00 do 22.00 (po této době 0602 448444). Další zimní služebny jsou v Janských Lázních (0439) 895 151 (0606 157 936), na Luční boudě (i v noci) 796 219, v Malé Úpě na Pomezních Boudách 891 233 (0606 157935), Harrachov (0432) 529 449, 0602 448334.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE - SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel., fax: (0439) 874 298
v Peci pod Sněžkou, tel.: (0439) 796 130, fax: 796 131, 874 221
(od 22. IX. 499 736 130, 499 736 131, 499 874 221)
e-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz
www.veselyvylet.cz
denně 8.30 - 18.00

Telefonování: Východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volací znakem 0439, ze zahraničí 00420-439, střední Krkonoše jsou ve vrchlabském obvodu (i Špindlerův Mlýn) se znakem 0438, ze zahraničí 00420-438. POZOR! SPT Český Telecom opět přečísluje všechny telefonní stanice. **Od 22. září 2002 se mění v Krkonoších předvolací čísla 0438 a 0439 na společné 499** (už bez nuly), tedy z ciziny 00420 499 .... Ve většině míst se mění pouze předčíslí, ale např. v Peci pod Sněžkou se stanice s trojčíslím 796 mění na 736. Volejte informace o telefonních číslech 1180.

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov a Vrchlábí tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba ve Svobodě nad Úpou 871 121, pohotovost Trutnov 5111, lékařské a zubní ordinace Pec pod Sněžkou 796 344, zubní lékař nonstop (0603 413 113), Horní Maršov 874 144, zubní lékař 874 166, dětské oddělení 874 143, Janské Lázně 875 116, Svoboda nad Úpou 871 140, dětské oddělení 871 287, Špindlerův Mlýn 493 344, lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.30, 14.00-17.00, 874 121, ve Svobodě nad Úpou (942 016), pohotovostní služba Vrchlábí (i pro Šp. Mlýn) (0438) 421155.

Policie: stálá pohotovost Trutnov a Vrchlábí tel. 158, dopravní nehody 804294, služba Pec pod Sněžkou 796 233, Svoboda nad Úpou 942 333, Špindlerův Mlýn 493 333, policie Horní Maršov 874 133, městská policie Janské Lázně 875 133, 0603 345538, Pec pod Sněžkou 896 166, Špindlerův Mlýn 593 115.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150.

Parkoviště: Střežené parkoviště Velká Úpa P2 - tel. 896 156, Pec u kapličky P3 - 796 179 a Zelený Potok P4 - 0728 153 268, Malá Úpa ve Spáleném Mlýně 891 213, na Pomezních Boudách 891 145, Janské Lázně u lanovky 875 124, Špindlerův Mlýn P1 (0438) 593229, P2 593119

Městské a obecní úřady: Horní Maršov tel. 874 156, Janské Lázně 875 101, Pec pod Sněžkou 896 215, Malá Úpa 891 157, Svoboda nad Úpou 871 105, Žacléř 878510, Špindlerův Mlýn 936 76 (493 226), úřední hodiny jsou vždy v pondělí a ve středu 8.00-12.00, 12.30-17.00.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 896 213, v létě po-pá 7.30-12.00, 12.30-16.00, so-ne 8.00-12.00, 13.00-16.30, Harrachov (0432) 529 188 po-ne 7.00-12.00, 13.00-16.30, Špindlerův Mlýn (0438) 493 228 denně v zimě 8.00-16.45, v létě 8.00-18.00, Horní Rokytnice nad Jizerou (0432) 523 694 v zimě po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, so 9.00-12.00, v létě po-so 9.00-12.00, 13.00-16.30, Krkonošské muzeum Vrchlábí denně mimo pondělí 8.00-16.00 (0438) 456 111. Muzeum v Obřím dole v Peci pod Sněžkou 796 311, po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, informace a směnárna Temný Důl v Horním Maršově 874 264, po-čt 8.00-16.30, pá 8.30-18.00, so + ne 9.00-16.30, v plné sezóně i déle.

Lesní hospodářství Vrchlábí ústředí (0438) 456 111, lesní správy: Horní Maršov (0439) 874 161, Pec pod Sněžkou 896 214, Svoboda nad Úpou 871 159, Špindlerův Mlýn (0438) 593 282.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 796 303.

Benzinové pumpy jsou ve Svobodě nad Úpou otevřeny denně od 6.00 do 20.00 hodin (Benzina, tel. 871 128) a 6.00 - 21.00 (Lucraco Oil, tel. 871 188), ve Špindlerově Mlýně denně 7.00-17.00 (neděle od 8.00, tel. 493 295). Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlábí.

Bohoslužby: Horní Maršov sobota 17.00, Svoboda nad Úpou neděle 11.15, Janské Lázně neděle 8.30, Velká Úpa sobota 15.30, Malá Úpa poslední sobota v měsíci 15.00 (farář Jaroslav Štancil tel. 0608 824 457), Špindlerův Mlýn neděle 10.00. Shromáždění sborů svědků Jehovových v sále království v Trutnově, Bojiště 103. Týdenní shromáždění: Každé úterý a čtvrtek, vždy od 17.45 do 19.30. Veřejné přednášky každou neděli od 9.30 do 11.30 a od 16.30 do 18.30.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka 871 153, denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Autoklub Bohemia Assistance nonstop 0/124, Žlutý anděl 1230.

Hraniční přechody: Malá Úpa 891 133 - i pro vozidla (pouze osobní vozy) nepřetržitý provoz, stejně jako přechody v Královci u Žacléře a v Harrachově. Turistické hraniční přechody jsou u Luční boudy, u Slezského domu, v Sovím sedle, u Vosecké boudy, v Bobru - Nieda-mirów, otevřeny v zimě 9.00-16.00, v létě 8.00-20.00. Pas s sebou.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace OSNADO v Peci pod Sněžkou 796 380, denně 8.00-12.00, 12.30-15.00 hodin, ve Špindlerově Mlýně tel. 493 263, pondělí - pátek 8.00-16.00, v sezóně i v sobotu, popř. v neděli 8.00-13.00.

Lanové dráhy: Na Sněžku (Pec p. Sn., tel. 895137) denně v každou celou hodinu 8-18 hodin, v úseku Růžová hora - vrchol Sněžky podle počasí, každý lichý týden je v pondělí zavřeno. **Portášky** (Velká Úpa, tel. 796 347 denně 8.30 - 17.00, od 15. 2. do 17.30. **Černá hora** (Janské Lázně, tel. 875152) denně v 7.30 a potom každou celou hodinu 8-18 hodin, Na **Pláň** (Šp. Mlýn - Sv. Petr, tel. 0438/497 215) a **Medvědin** (Šp. Mlýn, tel. 0438/493 384) denně 8.30 - 16.00 a v 18.00, **Žalý** (Vrchlábí, tel. 0438/212 85, 42 35 82), **Lysá hora** (Rokytnice, jen v zimě, tel. 0432/523833), **Čertova hora** (Harrachov, tel. 0432/52 81 51).

Panoramatická kamera: denně na ČT2 7.55-8.30 panoramatické záběry v přímém přenosu z Harrachova, Lysé Hory, Medvědína, Svatého Petra ve Šp. Mlýně, Pece pod Sněžkou, Malé Úpy a Černé hory.

CYKLOSERVIS MIKLI

opravy silničních i horských kol, SHIMANO servis.

Miloslav Klimeš sen.
Slovany 122, Horní Maršov
Tel./fax: (0439) 874 236, tel. 0737 504 811
e-mail: mikli@atlas.cz